

Αθήνα, 04 Νοεμβρίου 2025

Αρ. πρωτ: 04/2025

Κείμενο Θέσεων του Πανελληνίου Σωματείου Συμβούλων Νέων (Π.Σ.Σ.Ν.) Σχετικά με την Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη της Βίας και την Αντιμετώπιση της Παραβατικότητας Ανηλίκων

Το Πανελλήνιο Σωματείο Συμβούλων Νέων (Π.Σ.Σ.Ν.) χαιρετίζει τη διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη της βίας και την Αντιμετώπιση της παραβατικότητας ανηλίκων. Πρόκειται για μια θετική και αναγκαία πρωτοβουλία, που αναγνωρίζει την ανάγκη συντονισμένης δράσης σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ωστόσο, το κείμενο της Στρατηγικής παρουσιάζει σημαντικά κενά ως προς την αξιοποίηση όλων των φορέων που μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά:

- Επικεντρώνεται σχεδόν αποκλειστικά στο σχολείο, παραμελώντας άλλους κρίσιμους χώρους μάθησης και κοινωνικοποίησης των νέων.
- Δεν αναγνωρίζει τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών και ειδικά των οργανώσεων νεολαίας και των κέντρων νέων.
- Αγνοεί τον ρόλο των Συμβούλων Νέων, οι οποίοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της πρόληψης, της ενδυνάμωσης και της υποστήριξης των νέων που κινδυνεύουν να εμπλακούν σε παραβατικές συμπεριφορές.
- Δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένες προβλέψεις για την ενίσχυση της μη τυπικής εκπαίδευσης, παρά το ότι αποτελεί διεθνώς αναγνωρισμένο εργαλείο πρόληψης και κοινωνικής ένταξης.

Αποτίμηση της Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική αποτελεί μια σοβαρή προσπάθεια να μπει το ζήτημα της παραβατικότητας των ανηλίκων σε ένα συνεκτικό πλαίσιο.

Θετικά στοιχεία

- Αναγνωρίζει την ανάγκη συντονισμένης δράσης μεταξύ διαφορετικών Υπουργείων και θεσμών.
- Καλύπτει ευρύ φάσμα θεματικών: σχολική ζωή, οικογένεια, κοινότητα, πρόληψη εξτρεμισμού, συμμετοχή παιδιών.
- Αποτελεί ένδειξη πολιτικής βούλησης να δοθεί έμφαση σε ένα πεδίο που μέχρι σήμερα αντιμετωπιζόταν αποσπασματικά.

Αδυναμίες

- Παραμένει σε γενικό και διακηρυκτικό επίπεδο, χωρίς σαφή μηχανισμό υλοποίησης, χρονοδιαγράμματα ή πόρους.
- Επικεντρώνεται υπερβολικά στο σχολικό πλαίσιο ως βασικό χώρο πρόληψης, παραμελώντας άλλους κρίσιμους χώρους κοινωνικοποίησης.
- Η διάσταση της πρόληψης είναι περιορισμένη, ενώ δίνεται μεγαλύτερη έμφαση σε μηχανισμούς καταστολής, ελέγχου και τιμωρίας.
- Δεν αναδεικνύεται ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, των οργανώσεων νεολαίας και των εναλλακτικών μορφών μάθησης.
- Η συμβολή της μη τυπικής εκπαίδευσης είναι εντελώς απύσχα, παρότι διεθνώς θεωρείται αποτελεσματικός τρόπος πρόληψης και κοινωνικής ένταξης.

Συνολική αποτίμηση

Η Στρατηγική αποτελεί ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά δίνει την εικόνα ενός κειμένου «πολιτικής διακήρυξης» παρά ενός συγκεκριμένου επιχειρησιακού σχεδίου. Χωρίς σαφείς μηχανισμούς εφαρμογής, ενίσχυση της πρόληψης και εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να παραμείνει μια καλή πρόθεση χωρίς ουσιαστικό αντίκτυπο.

Η συμβολή των οργανώσεων νεολαίας, της μη τυπικής εκπαίδευσης και των Συμβούλων Νέων

Ο ρόλος των οργανώσεων για τη νεολαία

Εδώ και δεκαετίες, οργανώσεις νεολαίας, κέντρα νέων και κοινωνικοί φορείς στην Ελλάδα υλοποιούν προγράμματα πρόληψης, ενδυνάμωσης και κοινωνικής ένταξης με σταθερά αποτελέσματα. Μέσα από τη δουλειά τους έχει αποδειχθεί ότι:

- **Δημιουργούν ασφαλείς χώρους** για παιδιά και εφήβους, όπου μπορούν να εκφραστούν, να μοιραστούν ανησυχίες και να αναπτύξουν θετική ταυτότητα, μειώνοντας τον κίνδυνο παραβατικής συμπεριφοράς.
- **Προσφέρουν εναλλακτικές διαδρομές ένταξης:** συμμετοχή σε πολιτιστικές, αθλητικές, περιβαλλοντικές, καλλιτεχνικές και εθελοντικές δράσεις, που καλλιεργούν αίσθηση κοινότητας και υπευθυνότητας.
- **Αξιοποιούν μεθόδους μη τυπικής εκπαίδευσης (μη τυπικής μάθησης):** εργαστήρια, βιωματικές ασκήσεις, παιχνίδια ρόλων, δημιουργική τέχνη, αθλητισμό, οι οποίες αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής: διαχείριση συγκρούσεων, συνεργασία, αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση.
- **Λειτουργούν ως γέφυρα με την κοινωνία:** συνεργάζονται με οικογένειες, σχολεία και τοπικούς φορείς, ενισχύοντας τη συνεργασία και τη συνοχή της κοινότητας.
- **Δίνουν φωνή στους νέους** μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες, ώστε να συνδιαμορφώνουν λύσεις και πολιτικές που τους αφορούν.
- Δίνουν έμφαση στη δημιουργία πλαισίου υποστήριξης σε νέους με λιγότερες ευκαιρίες και νέους από ειδικά κοινωνικά, οικονομικά και γεωγραφικά περιβάλλοντα.
- Αξιοποιούν τις ευκαιρίες που προσφέρει η ΕΕ για τους νέους με την υλοποίηση δράσεων κύρια μέσω των προγραμμάτων Erasmus+ και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και μεταφέρουν καλές πρακτικές κύρια σε τοπικό επίπεδο από άλλες χώρες της Ευρώπης.

Ο ρόλος της μη τυπικής εκπαίδευσης

Η μη τυπική εκπαίδευση (non-formal education) είναι μια διεθνώς αναγνωρισμένη προσέγγιση που λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη σχολική εκπαίδευση. Χρησιμοποιεί μεθοδολογίες βιωματικής μάθησης και συμμετοχικές διαδικασίες, μέσα από τις οποίες οι νέοι:

- Μαθαίνουν μέσα από την πράξη και όχι μόνο μέσα από θεωρητικά μαθήματα.
- Αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής που δύσκολα καλλιεργούνται στο σχολικό πλαίσιο, όπως η συνεργασία, η κριτική σκέψη, η διαχείριση συναισθημάτων, η υπευθυνότητα και η ενεργός συμμετοχή.
- Ενισχύουν την ανθεκτικότητά τους απέναντι στον κοινωνικό αποκλεισμό ή/και την εμπλοκή σε βίαιες/παραβατικές συμπεριφορές.
- Βιώνουν την εκπαίδευση σε περιβάλλον εμπιστοσύνης, με έμφαση στην ισοτιμία, τη δημιουργικότητα και την ενεργή συμμετοχή.

Η μη τυπική εκπαίδευση έχει αποδειχθεί στην πράξη ως ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία πρόληψης παραβατικότητας και κοινωνικού αποκλεισμού ανηλίκων στην Ευρώπη. Ωστόσο, στην Ελλάδα παραμένει υποτιμημένη και μη θεσμοθετημένη και δεν αναφέρεται καν στη Στρατηγική, παρότι οργανώσεις νεολαίας την εφαρμόζουν εδώ και χρόνια με χρηματοδότηση κυρίως από Ευρωπαϊκά προγράμματα (Erasmus+, Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης).

Ο ρόλος των Συμβούλων Νέων

Στην καρδιά αυτών των δράσεων βρίσκεται ο/η Σύμβουλος Νέων (Youth Worker). Οι Σύμβουλοι Νέων, μέσω της καθημερινής τους εργασίας, προσφέρουν:

- **Ενδυνάμωση και ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής** για παιδιά, εφήβους και νέους.
- **Υποστήριξη και καθοδήγηση**, ώστε οι νέοι να «ξεφύγουν» από παραβατικές συμπεριφορές.

- **Πρόσβαση σε μη τυπική εκπαίδευση και καινοτόμες μεθοδολογίες μη τυπικής μάθησης,** που συμπληρώνουν και ενισχύουν την τυπική εκπαίδευση.

Ο ρόλος του/της Συμβούλου Νέων είναι πολυδιάστατος:

- Λειτουργεί ως **μέντορας και καθοδηγητής** για ανήλικους που βρίσκονται σε κίνδυνο.
- Παρέχει **ατομική και ομαδική υποστήριξη**, ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση και τη θετική ταυτότητα των νέων.
- Εφαρμόζει στην πράξη τις μεθόδους της μη τυπικής εκπαίδευσης, μετατρέποντας τα προγράμματα σε ουσιαστικές εμπειρίες μάθησης.
- Συνδέει τον νέο με το **κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον** του, ενισχύοντας τη συνεργασία σχολείου–οικογένειας–κοινότητας.
- Αποτελεί **σημείο αναφοράς και εμπιστοσύνης**, ιδιαίτερα για νέους που δεν βρίσκουν στήριξη σε άλλες θεσμικές δομές.

Παρότι ο ρόλος του Συμβούλου Νέων είναι καθοριστικός στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών, παραμένει **αόρατος** στη Στρατηγική, γεγονός που περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των προβλεπόμενων πολιτικών.

Συστάσεις Πολιτικής

Για να καταστεί η Στρατηγική αποτελεσματική, το Π.Σ.Σ.Ν. εισηγείται:

1. Ενίσχυση των κέντρων νέων και των οργανώσεων νεολαίας ως χώρων πρόληψης, ενδυνάμωσης και κοινωνικής ένταξης.
2. Ενσωμάτωση της μη τυπικής εκπαίδευσης και εργαλείων της Εργασίας με και για Νέους/ες (youth work) στις δράσεις πρόληψης.
3. Ρητή αναγνώριση του ρόλου των Συμβούλων Νέων στο πλαίσιο της Στρατηγικής.
4. Κρατική υποστήριξη και χρηματοδότηση, ώστε να πάψουν οι παρεμβάσεις να στηρίζονται αποκλειστικά στην πρωτοβουλία και τη χρηματοδότηση της κοινωνίας των πολιτών.
5. Δημιουργία διατομεακών συνεργειών με ουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των οργανώσεων νεολαίας, ισότιμα με τους θεσμικούς φορείς.

Η πρόληψη και η αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλικών δεν μπορεί να περιοριστεί εντός του σχολείου, ούτε να βασιστεί μόνο σε θεσμικές δομές χωρίς επαφή με τους ίδιους τους νέους. Οι Σύμβουλοι Νέων, τα κέντρα νέων και οι οργανώσεις νεολαίας αποτελούν **αναπόσπαστο κομμάτι** μιας συνεκτικής στρατηγικής. Χωρίς τη συμμετοχή τους, η Στρατηγική κινδυνεύει να μείνει γράμμα κενό, χωρίς ουσιαστικό αντίκτυπο στους νέους και στις τοπικές κοινωνίες.

Ενδεικτικές πολιτικές και δράσεις με ρόλο για τους/τις Συμβούλους Νέων

Παρακάτω σας καταθέτουμε ενδεικτικά προτάσεις σε συγκεκριμένες πολιτικές, με στόχο να αναδείξουν πώς ο/η Σύμβουλος Νέων μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην υλοποίηση συγκεκριμένων αξόνων της Στρατηγικής. Μέσα από τον επαγγελματικό τους ρόλο, οι Σύμβουλοι Νέων μπορούν να ενισχύσουν την πρόληψη, την κοινωνική ένταξη και την ενεργή συμμετοχή των ανηλικών, ώστε η Στρατηγική να αποκτήσει πρακτική διάσταση και ουσιαστικό αντίκτυπο.

Εμβληματική Πολιτική: «Εκπαιδεύοντας μη βίαιους πολίτες» (σελ. 70)

- Οι Σύμβουλοι Νέων μπορούν να επεκτείνουν την εκπαίδευση αυτή **εκτός του σχολείου**, μέσω κέντρων νέων και οργανώσεων νεολαίας, με εργαλεία μη τυπικής εκπαίδευσης που καλλιεργούν την ενσυναίσθηση και την ειρηνική συνύπαρξη.

Εμβληματική Πολιτική: Θεσμοθέτηση και λειτουργία τεχνικού γυμνασίου (σελ. 73)

- Προτείνεται η παρουσία Συμβούλων Νέων μέσα στα σχολεία, με ρόλο υποστηρικτικό και ενδυναμωτικό, ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη των μαθητών.

Πολιτική: Καλλιέργεια ενιαίας και ενταξιακής κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ σχολείων (σελ.78)

- Προτείνεται η ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων (π.χ. διαγενεακά, διαπολιτισμικά) με τη συμβολή Συμβούλων Νέων, ώστε να ενισχύνεται η συνεργασία και η κοινωνική συνοχή.

Εμβληματική Πολιτική: Πρόληψη και αντιμετώπιση της εξτρεμιστικής και ρατσιστικής βίας και της ρητορικής μίσους (σελ. 85)

- Οι Σύμβουλοι Νέων μπορούν να υλοποιήσουν εργαστήρια διαπολιτισμικού διαλόγου, δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων σύμφωνα με εγχειρίδια και εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης (όπως το [Compassito](#), [Toolkit for History Classes](#), κ.α.), να αναπτύξουν αντι-ρητορικές μίσους και καμπάνιες με νέους και να εντοπίζουν έγκαιρα φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης.

Πολιτική: Ενδυνάμωση της ασφάλειας και της κοινωνικής ειρήνης στην κοινότητα – Τοπικά δίκτυα πρόληψης της παραβατικότητας (σελ. 87)

- Οι Σύμβουλοι Νέων μπορούν να αποτελέσουν το συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε σχολεία, οικογένειες, κοινωνικές υπηρεσίες και την κοινότητα, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας δράσεις πρόληψης με εργαλεία μη τυπικής εκπαίδευσης.

Πολιτική: Ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη ζωή της κοινότητας (σελ. 88)
Η Στρατηγική προτείνει την ανάπτυξη θεσμού «περιφερειακού συμβουλίου παιδιών».

- Οι Σύμβουλοι Νέων μπορούν να αναλάβουν τον συντονισμό και την ενδυνάμωση αυτών των συμβουλίων, διασφαλίζοντας ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών (κατά τα πρότυπα των Δημοτικών Συμβουλίων Νέων όπου αποτελεσματικά συντονίζονται από έμπειρους Σύμβουλος Νέων)

Το Π.Σ.Σ.Ν. καλεί την Πολιτεία να εντάξει θεσμικά την Εργασία με και για Νέους/ες στη Στρατηγική, ώστε η πρόληψη να γίνει πραγματικότητα και όχι ευχή. Σημειώνουμε δε πως η παραπάνω ενσωμάτωση είναι σύμφωνη με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2020 “Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με το πλαίσιο καθιέρωσης ευρωπαϊκού θεματολογίου για τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους” (2020/C 415/01) το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν το youth work και την υποστήριξή του σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο σε όλες τις μελλοντικές στρατηγικές.